

Lục Tỉnh Tân Văn

Director: P. H. MARTY
 Rédaction: NGUYỄN-V. CŨA
 ADMINISTRATION
 BY RÉDACTION:
 Saigon, Rue Cathala, 153-155 (1er étage)

GIÁ BÁN:
 Năm-ly, Trung-ly và Cao-man
 Một năm 6 \$ 00
 Sáu tháng 3 50
 Ba tháng 2 00

六省新聞

MỖI TUẦN LẺ RA BA KỶ:
 NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
 Mỗi số bán lẻ 0 3 0 4
 TELEPHONE N° 175 | Adresse télégr.: LUCHE-14688

GIÁ BÁN:
 Bắc-Nội, Lào, Đại-Pháp
 VÀ THƯỚC ĐUA.
 Một năm 7 5 00
 Sáu tháng 4 00
 Ba tháng 2 25
 On s'abonne sans frais dans
 tous les bureaux de poste.

POUR LES ABONNÉS, s'adresser
 à SAIGON: Aux bureaux du Journal
 à HANOI: Aux bureaux de Tourne-
 Méc-Tan-Tân.

On traite à forfait pour les
 contrats de longue durée. Les
 prix sont payables d'avance.

MỤC LỤC

1. - Nha « BẮN » ANNAM.
2. - Phát cờ đại thương.
3. - Văn trình
4. - Thuốc Góóp đã ngon mà lại rẻ.
5. - Góóp tiền thương cuộc.
6. - Tháng báo.
7. - Nam kỳ thương sách.
8. - Lời luận của người Huế.
9. - Hướng truyền.
10. - Hội Nông-nghiệp Trương-lễ Nghĩa
11. - Trẻ do điển dân.
12. - Hội buôn lúa Trà Ôn.
13. - Tin Đông-dương.
14. - Phùng-kim-Huê.

NHÀ « BẮN » ANNAM

(Tiếp theo)

Nền thương-mại của Annam

Trong số qua rồi, câu rồi bài này, tôi có đề lời rằng muốn biết nhà bán Annam có ích cho Annam thế nào, nên hùn hay chẳng nên hùn, xin đợi kỳ sau phân giải. Vậy nay tôi phân giải ra đây; người Annam nào là người ưa thế nào thời, tay hào gia phá họ nào là tay đã đơm thây, toan rõ, cuộc đời đời xây bao nề, khá thừa nhàn giờ mắt đờ những lời sơ luận theo ngu kiến này, ngõ hầu mở lòng bác ái, trái mặt tương thân, đặng mà tương trợ y, xây nền thương mại.

Này bạn đồng-bang.

Trong đời, chẳng có thế lực nào qua cái thế lực tiền bạc. Dầu binh-chiến, dầu thương-chiến, hề thiếu cái thế lực tiền bạc thì không trong thủ thắng. Phải vậy chăng đồng-bang? Đồng-bang hãy xét lấy việc qua rồi là trận-giặc Âu-châu thì rõ. Nếu Âu-quốc của ta là Đại-pháp, thây ta là Langsa, chẳng có thế lực tiền-bạc đủ dùng, thì dầu có thiên binh ngàn tướng, thao lược gồm no, cũng khó mà khải-ca, cũng khó mà phát cờ thủ thắng. Vậy thì tiền bạc ấy là huyết-mạch dùng để mà cử động mọi việc sanh tồn, tiền-bạc ấy có thế lực trên cái thế lực của loài người; người dầu trái lòng đoàn thể hiệp nhau làm một đi nữa mà không có cái thế lực ấy giúp cũng không làm chi nên việc. Biết vậy mà Annam ta đã có cái thế lực tiền bạc ấy chưa? - Chưa, ta chỉ có cái thế lực đoàn-thể mới gây nên đây, chứ ta chưa có thế lực tiền bạc. Sao lại vậy đồng-bang? - Xứ ta chẳng ngheo, người Annam chẳng ngheo, mà sao ta lại chẳng có cái thế lực tiền bạc ấy? - Nếu nói không ít sai; tôi phải nói quyết rằng có, Annam có cái thế lực lý-tài trong tay, song từ ấy những nay Annam chưa biết dùng đi gì, hoặc Annam biết dùng mà chưa có ai ra đem đàng dặt nẻo, nên để nằm cứng ngắt đó; bởi vậy tự có kiếm, hằng nghe nói cái thế lực lý-tài của người phương-tây ở

trong xứ này, cái thế lực lý-tài của khách-trú trong xứ này, chứ chưa hề nghe ai nói đến cái thế lực lý-tài của người Annam bao giờ. Đường ấy chẳng là khá tiếc lắm rồi! Phải nhìn biết cái thế lực lý-tài mạnh hơn gió, hơn nước, người mà có cái thế lực ấy rồi, dầu phá núi lấp biển cũng nổi chẳng lựa là việc khó nào. Kia lời ông Archimède là một hiền nước Hi-lạp xưa còn đề:

« Cho tôi một cây đòn-xeo cho chèo, một cái nê cho chèo, tôi sẽ xeo nổi trái đất này. »

Xét kỹ đòn xeo ấy là chi, nê ấy là chi?

Đòn xeo ấy là tiền, nê ấy là bạc; mà tiền-bạc ta đã có sẵn trong tay, có sao chẳng dùng, để nằm cứng ngắt! Nếu ta để cái nê ấy, cái đòn xeo ấy nằm cứng ngắt đó là tại chưa có người đem đàng dặt nẻo, ta chưa có ông Archimède ra đời, nên cái thế lực lý-tài của ta từ ấy nằm nay vô dụng.

Bây giờ đây, hội này đây, Annam ta muốn đem cái thế lực lý-tài của ta ra dùng, muốn đem cái đòn chèo, cái nê cứng ấy ra mà xeo, muốn đem quyền khách-trú, hỏi ông Archimède của Annam ở chốn nào? Đồng-bang ơi, ai là người thương dân miền nước, ai là người thương giới trẻ thương nói, ai là người biết thế quyền lợi tự mình, ai là người biết thế quyền lợi với khách-trú, hãy ra; mà tay không nổi, ba bốn tay dùm lại phải xèo, ra mà nắm cây đòn xeo này, mượn sức cái nê kia mà xeo cho tít cái gốc thương trường của khách-trú với chà-và trong xứ ta, giành cái quyền lợi lại để cho con cháu nhà ngày sau nó hưởng.

Hiện nay trong xứ ta có ba cái thế lực lý-tài rất nên to-tát, rất nên quan-hệ, xét kỹ ngoài cái thế lực lý-tài thì chẳng có cái thế lực nào đối với ba cái thế lực ấy đặng.

Thứ nhất, là cái thế lực lý-tài của con buôn Tây (phương tây)
 Mỗi một cái nhà buôn của con

buôn Tây, vốn ít cũng nắm bầy chục muôn bạc, mà trong xứ ta ngày nay đếm đã đặng mấy nhà buôn Tây, nữa vậy? Nếu các nhà buôn ấy hiệp sức nhau lại, thì xét coi cái thế lực lý-tài của người bán nà? Đối với thế lực-cuộc, người đủ sức đủ quyền, còn đối với Nhà-nước, thì người cũng đặng thân đặng thế.

Thứ hai là cái thế lực lý-tài của con buôn khách

Cái thế lực lý-tài của con buôn khách lại càng ghê gớm lắm lắm. Đối với cái thế lực lý-tài của Tây-nhơn thì nó có thua kém chi, vì nó cũng rất to rất lớn không thể đong lường được vậy. Xét coi từ nhà Bán « The Chinese Merchants Bank » từ nhà-máy xay cho tới một tên bán đậu-phồng-rang, mần-cón-bên, biết bao là tiền của chung đàng nhau lại mà nên cái thế lực mạnh mẽ vững-vàng trong xứ này. Đối với Chân-phủ, cái thế lực nó cũng chẳng yếu.

Thứ ba là cái thế lực lý-tài của con buôn chài

Cái thế lực lý-tài của chài, tôi nói đây chẳng phải chài bán vậy, tôi muốn chỉ về chài Chetty đó. Chài Chetty vốn lớn cho vay mặt quá lụt nước đã định, bốp ché chặn họng ta mà lấy lời trong con tung ngọng. Biết vậy mà sao thưở nay, Annam ta lâu giờ chẳng ra cái mồi bại ấy, cứ để cho nó chẳng chẳng buộc mãi vậy ru? Ta gỡ chẳng ra là tại bấy lâu ta chưa có lòng Đoàn-thể, ta chưa biết dùng cái lý-tài thế lực của ta. Bém, ba cái thế lực lý-tài kể trước đó mà so sánh với cái thế lực lý-tài của Annam ta, thì thắm biết cái thế lực lý-tài của ta mạnh hơn nhiều lắm, nhân bởi ta không biết dùng, chưa biết dùng, tôi lặp lại nữa rằng tại ta chưa biết dùng cái thế lực lý-tài của ta bởi ta từ ấy chỉ những nay, những nay, biết báo đem thây đồng-bang về đất quyền, làm lợi, thất thế, thất danh, hình phạt cái ngấm dây sông, ngọc chìm xuống biển, chẳng ai kẻ biết phẩm giá ra gì, tức mình mới ra cả đống. Ôi nói đã ráo nước miệng, viết đã cam mấy hồ mực mà thây ai thực hành chút nào đâu. Tại sao? Tại Annam ta chẳng kẻ chữ Đoàn-thể ra gì, chưa biết cái thế lực lý-tài là mạnh. Nếu Annam biết trong thờ Đoàn-thể, biết dùng cái thế lực lý-tài, thì cái thế lực của chà phải xiêu, cái thế lực của khách-trú phải tít.

Đồng-bang nghe nói tới cái thế lực lý-tài của Annam, chắc đồng-bang lấy làm lạ, vì đồng-bang mới thấy ánh trăng Đoàn-thể lộ cao, chứ chưa thấy Archimède Annam xuất thế. Phải đợi Archimède mà chi, miễn ta có sẵn cây đòn với cái nê mà Archimède hỏi thưở xưa, tay ông thần Đoàn-thể của ta xeo cũng nổi.

Sau tiếp

L. T.

Phát cờ đại thương (Tiếp theo)

Nếu trong nhà buôn có nhiều như công gian giảo thì tài nào mà thành đặng

Đấy xin đem một việc tôi đã nghe thấy cho ai nấy rõ: Một ông sắp sẽ một thám hồi ông chủ tiệm thuốc tây kia rằng: Thuốc tiệm ông bán có mất chẳng? trả lời: mất hoài. - Sao chẳng thấy ông thưa có gì hết, bây giờ ông muốn bắt chẳng, tôi đi biết rõ-và có đủ tang chứng?

- Tôi rất cảm ơn ông, song bắt đặng đưa này bỏ vào khám, phải mượn đưa khác thế vô thì cũng không chắc là đưa trung tín thẳng ngay hay là cũng như nhau mà lại phải thất công đay việc; tương lại có của phải giữ gìn kỹ lưỡng thì ít mất là tốt hơn, chứ đưa tiền nhưn hơi đâu mà trị cho hết.

Những lời nói của ông chủ tiệm thuốc trên đây cũng có lý; vậy mình phải lập cách làm sao giữ gìn của mình, chứ có của chẳng để bởi-bạt thì giặc lòng đưa giá là từ nhiều; song nếu dùng tung thối quá thì cũng chẳng đặng.

Lại có người cũng rõ trong nhà có đưa làm công gian giảo, song xét lại có tài thì có tật; nghĩ biết cho nó có gian giảo nhiều làm thì mỗi tháng chừng năm ba đồng, cũng đủ cần cái công phu giới dẫn của nó làm; ấy là cần trừ, vì như cái số bạc tăng bằng cho nó mỗi tháng, đã ở nhiều năm vậy; vì cũng có đưa tham tâm kể trong mỗi tháng quả thì mỗi kiếm đặng tiền ngoại như vậy thì lấy làm vui lòng mà ở lâu dài. Cũng bởi nó không có chi mà gây lấy đức tin cho người tin được mà toan lập thân lập nghiệp; bởi thế mới có đưa có bề lâu thao cả các việc trong nhà cho mà sai khiến.

Nếu kẻ có chi thì lại, kẻ có ở đời làm nước, sự bằng ta đã biết đưa nào có chi lập thân mà muốn tách ra sinh phương làm sự lập nghiệp, ta phải có lòng thương nó và dạy bảo nó thêm thì mới phải đạo nghĩa.

XA-BONG MAT-XAY
 Từ nhất cái Đoàn-dương
 Con ngựa một sừng
 Hieu LA LIGORNE
HAO-VINH Công-ty
 (HÀNG ANNAM)
 146 rue Lafitte, Saigon
 AGENT EXCLUSIF

khả tiển đưa giới dẫn, lập thể lập thần mà cảm cộng nó lại để vụ lợi cho ta mà làm mất tự do của nó.

Chữ nhỏ có câu: Quân-tử thành nhơn chỉ mỹ, bất thành nhơn chỉ họa mà giúp nên cho người.

Sau đây tôi cũng biên luận chuyện một nhà buôn lớn kia cũng bị kẻ ở gian tham mà bị lộ phải đóng cửa:

Cách hơn mười năm trước có một tiệm buôn lớn của người tây trong tiệm có mướn hào người tây nào mà chính chệch và nhơn công Annam cũng nhiều, trong các hạng người ấy phần nhiều đều đồng tâm nhau, ai làm điều chi gian dối được nấy ăn chẳng ai coi chừng ai, không ai vạch ra việc của ai cả.

Tiệm ấy từ ngày lập ra thì ngày đóng cửa kể được có bốn năm mà thôi.

Nghe nói trong tiệm ấy bị mất hàng nhiều lắm, như có người đến mua 2 đôi giày thì người trong gói chung thêm 4, 5 đôi nữa; người ngoài đến mua chiu 5, 7 lần, viết 5, 7 cái giấy bóng (bon) mà chừng tới tháng thì còn có 2, 3 cái, còn ruợu và hàng hóa người ta mua 10 tháng mà người làm công hoặc chở xuống tàu hoặc xe ra 15 tháng, người ta đến mua hàng 10 kilo mà người đem đi 13 kilo, vậy đó mà tài nào chẳng lỗ là.

Cũng vì Quản-lý bần hờ, hay dung túng, và tin cậy người mà ra đến đó.

Việc chi cũng có thể gian giáo được cả, chẳng mà tránh cho toàn vẹn được, song phải kỹ lưỡng cẩn thận xem sóc; việc thương phật phải cho nghiêm, chẳng khá rộng dung thối quá; như trong tiệm thuốc này chẳng hay mất đồ, nay có đưa mới vào ở thì thường hay mất; vậy mìnph chữ lưu tâm truy tâm, ghé mắt xem chừng thàng ấy, nếu bắt đảng một việc gian nhỏ cũng đuổi ra khỏi nhà lập tức, chớ nên dung dưỡng nữa sau sanh lầy ra cho các đấng khác thì rất hại to.

Chớ như may mắn được đưa trung tín siêng năng giới dẫn thì phải nhớ phần thưởng và khen ngợi cho nó vui đã, gặp lúc nó hữu sự hay là đau ốm thì cũng phải riêng lo cho nó; hoặc chớ thấy đưa giới mà coi sai khiến mãi, làm việc quá sức nó, làm cho nó phải ngã lòng; nói tắt một điều phải liệu làm sao cho người ăn đưa ở được mền và phục ta là qui, vì được người giới thì làm lợi cho ta, đỡ việc cho ta lắm lắm.

Nếu có nhiều nhơn công trước hết phải các việc ai có phần nấy cho đồng đều công việc chớ cho bé trẻ cũng chớ tham công lưỡng việc chúng nó làm chi chẳng tốt, miễn cho chúng nó làm xong phận sự thì thôi.

Làm một người Quản-lý một nhà buôn chẳng phải làm hết mọi việc, nhưng mà phải rõ biết hết cả các việc chớ chẳng nên y y việc để việc nhỏ mà phủ thác cho người, mà không xem tới; trước ta nên ra công dạy biểu rõ ràng, sau ta cũng ghé mắt xem chừng, nếu việc làm vừa ý ta tin được rồi một việc, thì mới phủ thác một việc cho, nhưng mà rành rang ta cũng còn xem xét lại vì việc làm thương được lúc đầu kỹ lưỡng sau lâu ngày cũng sanh đều biếng nhác, so sài, bẻ tré.

Nếu ta mà rõ được các việc làm của những nhơn công của ta thì cũng dễ bề thưởng phạt.

Còn như việc chi ta đã lập thành rồi, vạn sự khởi đầu là khó, đều đó đã đành, mà còn lo cho được, chừ viễn cũng chẳng dễ, đã kỹ đặt vững bền lại phải làm cho phát đạt thêm lên, càng ngày càng lo tấn tới.

Việc làm ăn lúc ban sơ siêng năng, sốt sắng, bài buổi vui vẻ, sau có mới thanh vượng, cũng chớ sanh thói kiêu căng làm ra mặt vinh sang ăn to xài lớn cho quá thể; lúc trước đã trải bao nhiêu khó nhọc, nay đâu có kết quả được dài chút há đi quên đồng tiền làm bạc của ta cũng làm phen đồ mớ hời xốt có mắt sáo; mà cũng đừng làm thói để tiền chẳng dám ăn dám mặc mà hưởng đời chút vui chơi với đời, bỏ bỏ giữ của gặp việc đáng, phi cũng chẳng dám tiêu cho người khinh khi hèn hạ.

Lại còn lúc đầu trăm việc chi khó nhọc cũng làm được, vậy có lời phát thanh mà gặp đều cực nhọc một đôi chút cũng chớ đổi tánh thương mình mà đả phong-lưu mà trẻ mới rút cổ.

(Sau sẽ tiếp theo) Lữ-nữ-Du.

Văn trình

Từ thành Paris qua Saigon

Theo điện-tin của Phi-công tướng Drouilh linh lang của ông Drouilh quan Bác-vật, rằng mọi việc an bài, bữa 5 Octobre khởi hành, nếu vững cảnh đảng mây, bữa 12 Octobre tới Bangkok, bàn hội tam ở Saigon lo về cuộc văn-trình ấy bữa thứ bảy qua rồi, nhóm tại hãng Denis-frère mà bàn tính M. Gage ngồi Hội-trưởng.

Khi cử ban hội thì rời: M. Gage Hội-trưởng. M.M. Coadamy và Guyomar Phó chủ hội. M. Ballous, Từ-hàn.

M.M. Drouilh / Wintrebert, Richard, Héraud / Drabier, Duclos, Bamier, Perrin và Hébury làm Hội-viên, ban hội nhưt đình đứng chức chủ -trương cho quan Tổng -thống Đông-dương, chức Hội-trưởng danh-dự cho quan Thống-đốc Nam-kỳ, chức Phó-hội-Chủ cho quan Đốc-ly thành-phố Saigon, cho Thống-tướng bộ-binh và quan Thủy-su.

Cách mấy ngày rày, hội đã có tư điện-tin hỏi Phi-công Drouilh cuộc văn-trình đình thể này, phải mau cho biết đảng ban-hội Saigon có do tin Phi-công đảng đi tới đâu rồi chưa cho thấu.

Hội sắp đặt công việc, Ban-hội đã xong, sẵn danh cho Phi-công tại ngân lít đầu essence, lấy mà bay đi từ Bangkok qua Saigon là công việc chót.

Thông báo của hội Báo-chương.

Nam-hòa-Phát khai trương

Tiếp tin hội Nam-hòa-Phát mở nhà hàng ở đảng Espagne số 74, bữa 8 Octobre, 8 giờ ban chiều.

Bôn-báo kính mừng cho nhà hàng Nam - hòa-Phát phát tài phát lợi, vững bước thương-trường.

Thuộc Gò-vấp đá ngon mà lại rẻ

Nghe vì đồng-bang ta đang lúc tranh-thương rần-rộ nấy, có nhiều tiệm mới phát ra mua bán các thứ, thì tôi hết lòng lo lắng cho đồng-bang ta lắm: vì vạn sự khởi đầu nan, e khi muốn việc khó tránh khỏi sự mua bán bán lỗ với khách-trú chẳng? Như là vật mua bán thuộc Gò-vấp, là một việc rất khó thông khó hiểu, mà lại để làm giá-cá hơn bát. Nhơn vì các nhà trồng thuốc đều có thứ tốt xấu khác nhau, nên có ngon có dở không giống nhau bao giờ. Vậy nên người mua, nếu không tinh-tưởng lịch-lâm, không biết cách nếm, cách xem màu thuốc thế nào là ngon là dở, thì không ai nào định cho chính-giá, cũng khó lắm lắm. Và lại còn có nhiều thứ « thuốc-giáo » là khác nữa; kể sao xiết việc thương nhơn đả trá!

Như tôi nay, chẳng qua là Từ-tôi ra buôn bán thuốc Gò-vấp đây, kể đã 9, 10 năm rồi, làm phen lồi ló, nhiều khi mắc lùn bị làm; nên tôi đã từng trải qua lắm lắm rồi, thì nay tôi xin thất lễ mà xướng ra làm lời quảng-cáo này để giúp bạn đồng-bang ta trong lúc chầu đặng rõ:

Nguyên xưa nay các tiệm khách-trú ở tại Cholôn, Mytho, Travinh, Bentre, Bac-hieu và Bải-xâu, đều đến mua si của tôi đến về bán lại. Và tiệm tôi cũng có cắt sán ra từ bảnh một, để bán lẻ, định giá cho người mua lẻ bán lại cho có lời từ 0\$10 đến 0\$30 mỗi một đồng bạc vốn mua.

Còn các tiệm gần như Saigon và Cholôn, thì tôi lại chờ thuốc đến tận nơi tiệm cho.

Vì muốn để giúp cho đồng-bang ta thanh vượng, kéo mua nhảm chớ khác, làm giá mìn mà bán lại không chi cháng.

Vậy thì anh em, nếu mua của tôi, đã khỏi sợ làm giá cá, đã giúp đồng-bang nhơn việc, mà lại kết giây đoàn-thể càng chặt càng bền.

Định mỗi ngày; từ 7 giờ đến 9 giờ sớm mai, thì tôi có mặt tại tiệm tôi lớn luôn, xin chớ-tôn muốn thương lượng đều chi hãy đến trong giờ ấy. Hoặc ở xa thì xin viết thư cho tiệm.

Hiệp-Long hiệu
ở gần chợ Bình-tây, Chợ-lớn
Chủ tiệm: PHẠM-VĂN-THƯỚC kinh-cho.

Gò-công tiều thương cuộc

Kể từ ngày lục châu có động về việc tranh thương với khách-trú đến nay. Tôi hằng xem nhật báo thấy tình này, tình nọ, Annam đều rập nhau một y ra buôn bán, trước là rừ a nhọc, cho đồng báo, sau được chời mới giấy đoàn-thể.

Cái vấn đề quan trọng ấy nếu vô tầm thì gọi khó, bằng hữu chi cũng dễ làm. Bởi vậy mới mấy tháng nay mà cái việc chiêu thương đã thấy mối liên lạc, tình này kêu quân nọ, xóm dưới rừ làng trên, nơi giàu nhơn chung khó, kẻ trí đáng kính, ngu, đua nhau thàng tới một đảng, quyết chí vâng hồi quyền lợi.

Cuộc tranh thương tuy chưa thuận toại, là vì các mối lớn như là: đưa tàu, trữ lúa, lập tiệm cầm đồ cùng là qui bòn mà trị sản vật đất nước ta và đó tạp hóa của ngoại bang thì mặc lòng, chớ cũng đã có lập được hội tiệm thuốc, tiệm cơm, tiệm nước, tiệm cà-phe, tiệm bánh, tiệm mì, cà-vì bù tiêu. Xem qua việc làm ấy thật chưa ra về tranh thương trong muốn

một, mà xét ra cho tốt thì nó cũng là một cái huyết mạch của dân, hễ có thì phách mới vận động tinh thần, cho nên dù chẳng ai làm được thì cũng, bằng mới tinh lập ra đồng nhiều chừng nào thì càng ích lợi chừng nấy.

Cũng trong một việc có động ấy, tại chợ Gò-công cũng đã có Annam ra lập rồi ba bốn tiệm đều chủ y nam: cơm Tây, cơm quảng-đông, cơm Annam, mì, cháo, cà-phe, bánh, nước, v. v. Các vật thực ấy tuy chưa đặng hoàn toàn cho cực điểm, song mây tay điều-vị cũng chắc kém China, bản ghé sắp đặt chỉnh tề, có chỗ cho khách sang, có nơi cho khách thường, tiếp đãi rõ ràng, mỗi một đều hơn khách-trú khi trước.

Mới hôm chiều thứ bảy tuần rồi đây, nằm bữa 4 Octobre, có M. Nguyễn-văn-Cần và Nguyễn-văn-Chuột khi trước một cái tiệm bán cơm Tây tại Annam cũng y như các tiệm kia vậy, song cái sự nghi thức tiếp đãi sắp đặt tinh khiết hơn. Ngày ấy có mời vịn quân và quí thầy toan hay đển thăm đái một cách bán hời. Lấy theo ý kiến mà suy thì trước là hai người chủ tiệm ấy muốn lo cho quí ông và quí thầy biết bởi cái lòng nhiệt thành của họ, vì một tiếng khời thì của khách-trú kia ra mà làm, sau nữa cũng có ý sợ cầu cái danh tiếng của quí ông, quí thầy giúp sức cho họ đặng đồng-bang làm cho 'hạnh tự. Trong đêm ấy chừ quí ông và quí thầy đều tỏ lòng khen ngợi M. Cần và M. Chuột là người có chí chẳng nài khó nhọc, tòn của lao công ra mà tranh cái lợi lợi ích lợi, có lòng sốt sắng làm cho có tiếng tốt ít nhiều cho quận Gò-công, cả thảy vậy vui, mà chẳng có cuộc vụ nào cho hơn cái cuộc vụ đêm ấy. Suu khi mìnng thế rồi, có M. Huỳnh-đình-Điền là một người trong hội có động, đứng dậy đọc một bài chúc mừng; trong bài ấy có từ nhiều đến' tâm điều mà khuyến nhủ về cuộc bán buôn và có chi báo một đôi lời phải làm cách thế nào cho bền đó, lời ăn tiếng nói rất chuẩn thàng, từ điều rất thanh tao, thì hai người chủ tiệm ấy rất đẹp lòng, cảm ơn và thán tạ. Khi đọc dứt rồi, ông thì khuyển lờn cách này, thấy thì vô thế nọ, chẳng những là hai người chủ tiệm ấy đặc kỹ sự hành mà thôi, đầu cho Annam nào có mặt tại đó mà nghe qua, thì cũng vui ănh hưởng đức phủ hửu ấy.

Lại cũng trong một ngày đó, anh em lớn nhỏ trong vạn-xe, đặng vốn khai trương một cái tiệm cơm Quảng-đông và Annam có bán mứt đã mồi, loan là của Annam làm ra hết cả. Họ lấy riêng nghĩ vì cả thầy anh em họ là học là lưu, không dám khinh hời mà cứ tình tình quan đợc cuộc, mà lại họ tại tại đều có đến thăm họ ông Cai-tổng và ông Thành-phở ở tại nhà, chỉ các ông đó đến chực mừng về họ ông có cấp. Suy ra các tiệm của Annam đã lập rồi tại chợ Gò-công ấy, chính có cái tiệm của vạn-xe này mua bán thanh hạnh hơn các tiệm khác.

Xưa nay ai ai cũng gọi kẻ đánh xe là người bần mọn, thường hay vô lễ, mà ngày nay đóm trong việc có chi của họ làm, chẳng những là mỗi một đều đặng về vãng thì chớ, mà trong hợp với cái chí của họ. Những cách tiếp đãi khách của họ cũng rất yên khéo nhơn thiện, rất đưng khinh, lễ nghĩa. Vì có nào mà được vậy? Có chừ rằng: thập thất chi áp tất hữu trung tín. Một là trong họ ấy bởi có người khôn khéo đả; hai là cũng tại trời phú tánh cho họ biết đoàn-thể, cho họ biết thân ái, chớ họ có đủ trí thức mà tranh cạnh hưởng lợi buổi này. Thật đáng vì thay thật đáng mừng thay cho nó! giống từ ngày nay đến đực hạ lưu mà biết tương

áo xuyên huyền, bên lưng giắt 1 cái khăn trắng. Lại có đi theo 1 cô con gái độ 18, 19 tuổi, tóc búi, bịt khăn che mắt, mặc áo lụa nâu mới, quần lãnh mới, cũng có giắt 1 cái khăn trắng. Cả ba người đang đứng trước 1 cái phố bán hàng lụa của 1 người Annam kia ở gần Đông-ba, mà ngó vào, như tưởng muốn vào mà còn ngại.

Xem đó thì biết chắc là 3 bà-con một phủ-gia ở nhà quê nào đó lên phố mua hàng.

Một người đàn ông trong phố bước ra cái mặt tươi cười vui vẻ, bước ra một thứ động nhẹ tho thơi vừa chào vừa mời rằng: « Chào cụ, chào bà, chào cô! Thưa ở dưới nhà mới lên, chẳng mấy khi cụ lên chơi xin ghé vào nhà xơi nước, xin mời cụ vào, bà vào, cô vào: » Bà bà con ấy ra ý ngạc nhiên lấy làm lạ, nghĩ thầm không biết có quen thuộc gì không? Người kia lại nói: « Ờ kia! Mẹ cháu đâu, sao không ra rước bà và cô vào kia? » Bên 1 cái tủ kiếng để hàng nhiều, thấy có 1 người đàn bà mình ở trần, chơang 1 cái khăn lông rất to, (mặt mày đang gặt gong, đang nghiêng ngả mắt ở những gì, những gì đó, cái mặt coi bộ vẫn không đổi, không quay ra ngoài, mà cái miệng thờ ra 1 giọng như oanh hót mà nói): « Mời bà, cô vào nhà xơi nước. » Bà bà con bước vào. — Người chồng tung bưng, truyền gọi, lấy ghế cụ ngồi, đem trà đem nước ra cụ xơi, vãn vãn. Bà bà con ra ý ngưng ngưng, không dám ngồi cũng không dám xơi chi cả, chỉ bà bà con trông nhau 1 hồi lâu; anh kia cứ mời ông gia mới nói rằng: « không, tôi mua 1 xấp lãnh với vài áo lụa, không chi nhẹ nhẹ để bán cho mát. » — « Dại có đây! » Một tú rút ra 1 xấp lãnh và 3 xấp lụa, hai tay nâng lên mây mà trao cho ông gia. — Cả 3 bà con xúm lại coi xong, hỏi giá mấy? — « Thưa lãnh này chánh lãnh tốt nhất, xin cụ mỗi quần 4\$50, còn lụa này xin mỗi áo 5\$50, thưa không dám nói thách đâu. Ông gia đưa trả xấp lụa mà nói rằng: « hai thứ này chưa tốt, thôi! lãnh thì 2\$00, còn lụa thì 2\$50. »

Anh bán hàng kia thò ra hai ngón tay cặp lấy mấy xấp hàng rồi liêng xuống chiếu, kêu cái « chạch » rồi sấp lưng đi được vài bước, rồi trở lại cái mặt lừ lừ, lấy một xấp khác đưa ra. Ông gia xem rồi nói rằng: « Thứ này tốt không ra ». Anh bán hàng quàng mặt lại, liền đặt lại ngay liêng xuống chiếu cái « thịch », rồi nói: « Chả mua được đâu ». Cô con gái ra bộ giận lắm, nói lại rằng: « Bán thì nói thách, mua thì trả rẻ, là lẽ thường, chỉ mà cậu làm bị mặt rứa? Và tôi có xin cậu mô nờ? Cậu chào, cậu mời vợ, và tôi mới vô chớ? » Mụ vợ anh bán hàng liếc mắt lên người luôn hai bà cái rồi nói rằng: « Thế mà chẳng đi ra cho rồi, lại còn lý với lè nữa, thôi! »

Bà bà con đi ra, người con gái phần năn với ông gia rằng: tôi đã nói mà ông không nghe, vô lêm chỉ những cái phố ấy. Khi mới đến thì họ táng nhấc mình mới cách thái quá, mà đến khi lè mình có trả rẻ thì họ bị đến khi khinh như rác; thà mà tôi đi bán, Chà-và, hàng khách, đầu hẳn có ai lờ xi lạo, cũng còn hơn. Ông gia nói lại rằng: « Tao có tưởng mô tao nghĩ rằng vô những phố nớ

là người mình với người mình, thì nói năng đẽ, mua bán cao thấp cho biết đường, kẻo vô phố khách, phố Chà-và nó nói năng tao nghe không được.

Thưa ôi! đương buổi này ai cũng muốn tranh thương đoạt lợi với người ngoại bang, mà cách tiếp đãi của người mình còn như rứa, thì trông mong làm sao được — hời đồng bang ời!

Có muốn tranh thương, trước hết phải biết chiều thương tiếp khách đẽ, kẻo dọn hàng ra chẳng ai muốn ngó lại, rồi chỉ mất công ngồi chờ đợi ruồi mà thôi; trách nào việc thương mại của dân ta không tấn bộ!

Casino de Saigon

Nhà hát bóng Casino Saigon là một nhà hát bóng đúng bựt như hơn hết trong cõi Nam-kỳ này vì những hình hát đều là làm tại nhà Pathe freres là nhà có danh tiếng hơn hết bên Pháp-quốc về hình rạp. Hãy đến coi.

Tuần này có hát tuần. Thụ-minh.

HƯƠNG TRUYỀN

(Echo)

Lục to

Từ hôm 19 đến 22 Septembre trời mưa lớn, mà nhà là ngày 21, 22 mưa lại to hơn hết. Tôi hôm 21 thì nước đã thấy lai-láng, trong thành ngoài phố bỗng hiện thành một cảnh lâu đài ở trên nước vậy « Hải-thị-thần-lâu ». Lục này tương còn kéo dài đến 3, 4 ngày nữa, vì gió gió mưa mưa chưa thấy giảm chút nào; trời làm như thế tưởng mùa màng lại mất, dân sự đời khổ khổ khổ khổ; ở các miền nhà quê vụ lúa tháng ba xem cũng chẳng được bao nhiêu, còn mong đến vụ tháng tám; nay lúa gần chín, bị nước dầm lụt ứ dàu có gặt được, năng đâu mà phơi, ruộng chỉ nước lụt ngập đầu, lúa rạp lỵn chà, còn mong vào đâu nữa.

Ở Nam-kỳ thường thường không khi nào gặp cảnh ngộ như thế, có lẽ thời kỳ đồng-bang gặp cơn thiên nhiên, làm động lòng liên lạc mà gần cái « thò-từ-hồ-bi » rớt gao giúp kẻ nghèo thì ân vận có phúc; ước ao rằng những nhà đến chủ ở trong ấy chờ gạo ra bán ngoài này, thời mới miếng, tiếng đẽ đời, ăn-dược đẽ nào quên đặng.

Đổi chết mà no cũng chết

Hai ông bà ở vùng kia, thuộc huyện Bình-Khê, gia tư tuy không giàu có cho lắm, nhưng cũng thường thường được trung, có ruộng mẫu tiêu tiêu, ở trong trong nhà sấm đủ. Không có con trai, chỉ con gái mà thôi, kết nghĩa thông gia với ông kia ở làng lân cận đó. Nhon trời làm thất thường, nên mùa màng phải chịu mất, năm nay lại gặp lụt cơ cấn, nhà ông cũng thiếu ăn, đã đem đi bán hàng ai mua, ruộng cày cấy cũng không được, đồ tư trang trong nhà có nhiều chẳng biết bán cho ai, hà-đặc-đi phải-nằm mà chịu đói.

Đầu đã có đói ba ngày rồi, cơm cháo cũng không, ông nghĩ không ra phương thế chi mà kiếm ăn cho đỡ đói. Bèn đi xuống nhà ông sui gia, để mượn chút ít nhiều đặng lãnh hồi cho qua ngày tháng, còn bà ở nhà đóng cửa nằm đợi ông về. Khi tới nơi, ông sui mừng rỡ, tiếp rước ăn cơm, sức gia như nấu nước uống. Ông ta tình thế, nói với ông sui, biểu nấu cơm cho ăn, đặng ông non chi cả.

Vàng lờ, sai người nấu cơm mau, rồi

dọn lên hai sui gia ngồi lại ăn, gặp đồ ăn tốt, nên ông ta ngon miệng ăn thiệt nực rồi uống một bát nước chè nữa.

À ờ ông no nê, nằm thờ đóc, ông sui thấy có sắc mặt, dọa chò cho ông nằm. Lại chi đói đã lâu ngày, ừ vị suy kém, nay ăn no quá, tiểu hóa không kịp, nên nổi mọt, nằm thiếp thiếp, ông sui tới thăm chừng, rồi chun tay lạnh cả.

Hoàng hốt la lên, làng xóm chạy tới, thì ông kia đã chết cứng rồi.

Ông sui phải đi trình báo với quan, lại sai người lên nhà ông thông tin cho bà biết. Đến nơi thấy cửa đóng, kêu hoài chẳng thấy ai ra, mới đi qua nhà một bên, nói chuyện đầu đuôi rồi cùng với người lân cận kéo qua, phá cửa rúc vô nhà, thấy bà nằm ngay trên giường, tay chun cứng ngắt, chết đã bao giờ. Nhà không có ai cả, con gái đã xuất giá rồi, còn những đứa ăn ở, thấy cảnh đời khất, mỗi đứa đã tìm phương thoát nạn bao giờ mới.

Quan sở-tại về khám, cứu rồi thiết: trạng như thế, sức mai rãng.

Ông sui hết sức lo liệu, sắm sanh chôn cất cả hai ông bà, rất êm ấm, thành ra một đám ma trọng thể, có mây lãng đưa đốn.

Tình cảnh như vậy, ai nghe qua cũng động lòng mà thương thắm.

Annam ở Nam-vian cũng tranh thương

Bồn-quán lấy làm hân hạnh mà nghe tin rằng M. Nguyễn-văn-Tiến mới mở một quán café tại Nam-vian, số 69 đường Laporte. Đến 7 giờ sớm mai ngày 9 octobre đây thì khai trương.

Khen cho thầy Diên ở xa, cách nước nhà mà cũng biết gìn giữ lợi quyền, vậy kính xin đồng-bào ta ở trên Nam-vian hãy rãng mà giúp cho nên việc.

HỘI NÔNG-NHIỆP TƯƠNG-TÊ

TỈNH MỸ-THO

TỜ KẾT CHỨNG ĐẠI HỘI

Năm 1918-1919

(Tiếp theo)

TỜ THẦU XUẤT CỦA HỘI LỬA NĂM 1918

PHẦN THẦU

1°-Bạc lưn hạ năm 1918	2.351,73
2°-Bạc mới vào hội	4 50
3°-Các phần số trả bạc mượn mua bao	3.742 03
4°-Các phần số trả bạc cất kho	185 89
5°-3/4 Bạc đầu đầu	214 00
6°-Mượn bạc của Ngân-hành mua bao đựng lúa	3.800 00
Cộng	10.298,15

PHẦN XUẤT

1°-Mua bao đựng lúa	3.800,00
2°-Số tồn chỗ lửa giống và bán lửa mượn của hội Saigon	47 50
3°-Mua ghế tre ngồi lưn lưn	10 50
4°-Mua lửa giống	113 60
5°-Số tồn mượn lửa giống	184 21
6°-Mua đến thấp lưn lưn	21 30
7°-Đóng 10 cái bàn lưn lưn	115 36
8°-Mua đầu lửa thấp đên lửa lưn	7 20

9°-Mua cán, giá	44 01
10°-Mượn in 1.200 cuốn «Nông-nghiệp-tương-tê hội»	221 83
11°-Số tồn gửi lửa giống cho các phần số	8 61
12°-Trả bạc mượn mua bao cho hội Ngân-hành	3.800 00
13°-Mua bao bán đựng lửa giống	3 90
14°-Mua giấy, viết, mực	47 19
15°-Lương ký-lục	120 00
16°-Tập xuất	75 94
Cộng	8.591,15

KHẤU TRÙ
 Thầu 10.298,15
 Xuất 8.591 15
 Còn tại tủ 1.707,00
 Mỹtho, le 15 Mai 1919.
 Thủ-biên,
 Signé: NGUYỄN-VĂN-TẠI.

TỜ THẦU XUẤT CỦA HỘI CHO VAY VỀ NĂM 1918

PHẦN THẦU

1°-Bạc hạ năm 1918	18.400,91
2°-Hội viên trả bạc vay có thể chun đất	50.790 00
3°-Lãnh bạc hãng về cho vay	69.400 00
4°-Bạc lời cho vay có thể chun đất	15.164 50
5°-Bạc vay có thể chun lưn	500 00
6°-Bạc lời cho vay có thể chun lưn	30 00
7°-Huê-hồng của Hãng cho	1.900 21
8°-1/4 Bạc của 10 phần hũn mới vô hội	25 00
9°-Hội-viên Đình-văn-Đông-trả trở lại tiền lợi về sự trả bạc vay trẻ ngày	2 75
10°-Hội Canh-nông trả bạc mượn mua bao đựng lưn	3.800 00
Cộng	160.013,37

PHẦN XUẤT

1°-Đãng kho trả cho Hãng	64.820,00
2°-Cho vay thể chun đất	81.600 00
3°-Cho vay thể chun lưn	500 00
4°-Thất công quan kho bạc	295 40
5°-Tồn phí cho hội cai quản đi nhóm	560 00
6°-Cho hội Canh-nông mượn bao đựng lưn	3.800 00
7°-Thất công cho Thủ-biên của hội	180 00
8°-Lương của hội (thầy Ký-lục của hội)	360 00
9°-Tập xuất mua sổ sách, giấy, mực, và thơ từ, v. v.	264 63
10°-Cho Nhà-nước vay	269 84
11°-Trả bạc mua lưn đái, chon	64 94
Cộng	152.714,83

KHẤU TRÙ
 Thầu 160.013,37
 Xuất 152.714 83
 Còn lại tủ 7.298,54
 Mỹtho, le 15 Mai 1919.
 Thủ-biên,
 Signé: NGUYỄN-VĂN-TẠI.
 Đại-hội đều y phê theo số thầu xuất ấy không canh cải đẽ chi.

(Còn nữa)

này có một mình
 Đôn-không
 Matane Hibay, che
 Ezoze de Matane
 Saigon

ĐA-SÔNG MAT-XAY
BEN

Vũ Sơn và Hòa

Hiệu con Rồng

HAO-VINH Công-ty

(Hào Vinh)

300 7e, Rue Lafayette, Saigon

AGENTS EXCLUSIFS

SOCIÉTÉ DES TABACS

DE L'INDOCHINE

(Đông-dương 17e diệp Công-ty)

Tư-bản 6.000.000 fr.

Chính số Công-ty tại PARIS

Sở Cai-tri và công-xưởng tại HANOI

Đền-diện trồng
thuốc lá tại

KIM-XUYEN và VĂN-KHÉ

Hiện có những thùng sau này gói bán trong các hiệu :

**XI-GÀ.
NINA.**

Thuốc chữa vãn :

COQ (Con gà)

Thuốc vãn :

**FAVORITES.
MÉTROPOLES**

vãn vãn

Và thẻ thuốc lá vãn, chiếu khách, hiệu.

PAGODE (Cái chùa)

KHOẢN CHẤT THỦY
(Nước muối lợn thuốc)

VICHY

PHÁP-QUỐC-TUYÊN

VICHY CÉLESTINS

Có bán ngay tại | Trụ sở tại Pháp, tỉnh Doubs-quang, gần Phông
và các nơi | Trưng-lâm-linh (Ké) — Đâu này chỉ là một

VICHY GRANDE-GRILLE | trị bệnh đau đầu
và bệnh đái

VICHY HOPITAL | trị bệnh thương hàn, trường
hợp các chứng ở dạ dày, thì các phải cái cho trong
thứ nước này. ở các nước khác

VICHY-ÉTAT BIỂU TẾ

DEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối ở Vichy. —
Cả hộp và có vỏ.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi hộp 60 viên rất ứng dụng 2,3
hạng thì ở tiểu học.

MPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho miệng đau sưng thì
1Mét-khi-chất.

Seignie le tirage a:
Deux mille et Saigon le Octobre 1919

Nguyen Van

Cách làm mau té tiền

Viết thư cho hãng Annam, Hào-vĩnh Công-ty, 146 bis Rue Lefebvre biểu gửi contre-remboursement (cách tiền trao của lãnh nơi nhà đây thiệp một hộp một trăm vé đầu Essence de menthe, hiệu Lô-tiên, tới như trong cội Đông-dương, giá là mười lăm đồng (15\$00) mà thôi. Về bán lẻ lại cho trong vòng quen lớn một vé hai cái (0820) — mỗi vé lời 5 su, một trăm vé lời 5 đồng bạc, mười hộp lời năm chục, một trăm hộp lời năm trăm đồng bạc!

Viết thư đi, đừng bỏ qua dịp làm té tiền, ồng lăm. Ban đầu lời ít sau lời nhiều, bán buôn quen thói, làm giàu chẳng bao lâu!

Cho không! Hãy coi cho kỹ. — Kể từ ngày nay một trăm người nào gửi thư đến mà mua đầu, trước, hãng Annam Hào-vĩnh Công-ty sẽ vui lòng gửi cho không một ki lô xà-bông mai-xáy thiết, hiệu ngựa một sừng. (La Licorne), tốt nhất trong cội Đông-dương hay là một vé đầu thơm Essence pour Lotion: Eau de Cologne, Quinine, soix coupé để làm đủ một lít các thứ dầu thơm ấy, tùy thích ai muốn thứ nào cũng được!

Hãy viết thư mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm té tiền ồng lăm.

Hãng Annam, Hào-vĩnh & Co.
146 bis Rue Lefebvre Saigon,
Kính đến.

CORDONNERIE-CHAPELLERIE TONKINOISE

GRAVURE SUR MÉTAUX ET MAIRRES

NGUYEN-CHI-HÒA

SAIGON — 83, Rue Catinat, 83 — SAIGON

TIỆM ĐÓNG GIÀY của tôi làm theo kiểu Langsa kịm thời.

Tôi làm kỹ càng và thiết tình bằng các thứ Da bên tây hết và tinh phải giá không mất, chờ không phải chờ chỗ khác làm pha Da-xấu mà bán rẻ.

Tôi có bán nhiều kiểu nón Casque thiết nhẹ và chắc, lợp bằng Ni-xam-bô Trảng và Vàng.

Tôi cũng có thể giới khác Con-đấu Bàng-dông chạm Mổ-bia da Cầm-thạch để mà.

Có sẵn Sách Mẫu (CATALÔ) để kiêu và các thứ mẫu da gửi đến cho Quý vị lựa.

BÁN-SỈ CÓ GIÁ RIÊNG.
NGUYEN-CHI-HÒA Kính mời.

PHẢI DÙNG THUỐC BÒ VÀ TRỊ ĐAM
THIỆT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

Của ông lương-y GUILLET

Từ năm trước năm nay thuốc ELIXIR có chữa được của quan lương-y GUILLET lấy làm thỏa hiệp trong những bệnh MŨ PHẪU, đái trong TỈ VỊ, đái đái TRÁI TIM, ĐAU GÂN, ĐAU MÌNH, HẾT VỎ ĐÁ, hoặc CHỐI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HO ĐAI, BỊNH CƠM, TRỆ CHỐC NGOÀI ĐÁ và bệnh có TRÙNG LẠI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XỔ rõ rệt và rất hiệu nghiệm làm cho MỤYẾT RA TINH KHIẾT. Những bệnh gốc bởi ĐAM hay là MẮT phat ra thì uống nó hay lắm.

Mỗi ki thuốc trị đái nào mà không có dấu hy tên PAUL GAGÉ thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ THUỐC HOÀN XỔ

được dùng rồi trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan lương-y Guillet

Chưa có trở thuốc này là nhà: PAUL GAGÉ FILS, một hàng bán chế ở anh, đường GAMBETTA ST GERMAIN số 40 ở P. và SAIGON, PARIS.

VÀ TRẠNG CÁC NƯỚC THUỐC BỊNH XỔ RẪN

CÓ MỘT MINH NHÀ MÁY CÓ QUEN
THAY MẶT CHO NHÀ ĐỐC SÔNG VÀ LAM XE MÁY

TAI TRĂNG St-Etienne

Mã thời

MARS F. MICHEL, CAFFORT Successeur & đường Catinat 5836 SAIGON

Có Bán SÔNG
thứ và cái kiêu. BỊ
THUỐC, ĐAM, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ
và đồ NỮ-TRANG. BỞ ĐÁ TẾ LẠI GÁI 70

Lục-Châu muốn mua vật chỉ thì xin đi thư như vậy;
M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. — SAIGON

Saigon — Imp. de l'Union
L'Administrateur Gérant : NGUYEN-VĂN-CỬA